

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Att:

Deres ref.
15/3114

Vår ref.
15/1449-14 670.00/LISA

Dato:
Oslo, 19.10.2015

Høring - NOU 2015 8 Fremtidens skole - Fornyelse av fag og kompetanser

Det vises til departementets brev av 17.06.15 vedr. ovennevnte.

LO er positiv til hovedtrekkene i NOUen. Utviklingstrekkene i arbeids- og samfunnsliv tilsier behov for nokså brede (og ikke så lett målbare) kompetansemål. Vi ser også behovet for å legge mer vekt på kritisk refleksjon og dybdelæring. Med raske endringer i arbeidslivet blir det dessuten viktigere enn før å styrke samarbeidet mellom skole og arbeidsliv.

For å få ønsket effekt av nye kompetansemål, blir det sentralt å få god konkretisering i fornyede læreplaner. Nødvendige tilpasninger i lærerutdanningene må komme på plass, og mer vekt bør legges på det helhetlige læringsmiljøet (bl.a. gjennom styrking av sosialfaglige ressurser).

Arbeidslivet - Særtrekk og utviklingstendenser

Det norske arbeidslivet er bl.a. kjennetegnet av flate strukturer, relativt små lønnsforskjeller og godt samarbeidsklima mellom arbeidsgivere, arbeidstakere og myndigheter - der høy organisasjonsgrad er det mest grunnleggende. Effektiv deling av kunnskap, selvstendige fagarbeidere og medarbeiderdrevet innovasjon er blitt stadig viktigere stikkord for innovasjon og produktivitet.

En offentlig fellesskole som vektlegger samarbeid og utvikling av selvstendige, kreative og reflekterende individer med god kjennskap til arbeidslivet, er viktig for å bygge opp om disse positive særtrekkene. Som utvalget selv påpeker, får skolen stadig større rolle som fellesarena.

Kompetansemålene i grunnskoleopplæringen må også vurderes opp mot sentrale utviklingstendenser i arbeidslivet, for eksempel:

- Høye krav til omstillingsevne og kompetanse bl.a. som følge av internasjonalisering og raske teknologiendringer.
- Økte krav til sosial kompetanse. Mer tjenesteyting bidrar til at en økende andel vil jobbe i yrker som innebærer direkte kontakt med kunder og klienter. Ny teknologi kan erstatte en del rutineoppgaver og noe realfagskompetanse, men ikke sosial kompetanse.
- Økende krav til livslang læring (bl.a. i lys av eldrebølge og raske endringer i teknologi og arbeidsliv).
- Mer flerkulturell elevmasse og arbeidsstyrke øker kravene til kulturell forståelse, samarbeidsevner, språkkunnskaper og til kunnskap om arbeidsliv og arbeidsmarked.

Videreutviklingen av et høyproduktivt kompetansesamfunn øker risikoen for at noen ikke vil greie å ta del i arbeidslivet. Det blir derfor viktigere enn før å sikre at alle får en god grunnkompetanse. Grunnopplæringen har et stort ansvar for å forebygge senere frafall fra utdanning eller arbeidsliv.

Færre kompetansemål – mer fordypning

Utvalgets forslag til fire kompetansemål virker fornuftige:

- Fagspesifikk kompetanse
- Å kunne lære (metakognisjon og selvregulert læring)
- Å kunne kommunisere, samhandle og delta (lese-, skrive- og muntlig kompetanse, samhandling, deltakelse og demokratisk kompetanse)
- Å kunne utforske og skape (kreativitet, innovasjon, kritisk tenkning og problemløsning).

Vi er også enige i at nye læreplaner for fag skal ha færre og mer likt utformede kompetansemål, der dybdelæring blir mer vektlagt. Evnen til kritisk siling av kunnskap og dybdeforståelse, kan bli vel så viktig som kunnskapsinnhenting i tiden som kommer.

Folkehelse og livsmestring

Samfunnet og den enkelte vil ha stor nytte av om skolen også skal handle om å legge et grunnlag for god folkehelse og livsmestring, jf utvalgets anbefaling. Ikke bare lærere men også andre ansatte må bli tatt ut på laget rundt eleven. Gode støttefunksjoner tidlig vil redusere risiko for mistrivsel og frafall.

LO støtter også tanken utvalget har om de øvrige flerfaglige temaene som handler om det flerkulturelle samfunn og bærekraftig utvikling.

Yrkesfag, praktisk-estetiske fag

En av de største utdanningspolitiske utfordringene vi står overfor, er å utvikle den yrkesfaglige utdanningsretningen, slik at den framstår som likeverdig til akademiske utdanningsløp. Vi trenger en mer gjennomgående yrkesfaglig utdannings-/karrierevei, fra barneskolen via videregående til høyere yrkesfaglige

utdanningstilbud. For å sikre at vi får nok gode fagarbeidere i framtiden må elevene få en arena på grunnskolen som skaper interesse for praktiske fag.

Utvalgets forslag om sterkere vektlegging av praksisfag i grunnskolen, og om at fellesfagene i de yrkesfaglige studieprogrammene skal være innrettet mot det spesifikke studieprogrammet, er svært velkomne i denne sammenhengen.

Sistnevnte vil styrke relevansen til fellesfaget og dermed også gi bedre mulighet for eleven til å lære mer og øke motivasjonen til å gjennomføre. Dersom man vurderer egne læreplaner, er det imidlertid viktig at det ikke gis mindre uttelling til studiekompetanse enn i dag, og at det er forankret i Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY) og i de faglige rådene.

Yrkesfaglige utdanningsprogram må ikke kommuniseres som en reserveløsning, men presenteres på lik linje med de studieforbereende. Når et nytt læreplanverk for grunnskolen skal utvikles åpnes en mulighet til å utvikle kompetansemål i grunnskolen som på en bedre måte enn i dag støtter opp om yrkesfaglige perspektiver.

Fagarbeidere læres i dag opp til å kunne planlegge, gjennomføre, dokumentere og evaluere eget arbeid. Dette minner mye om utvalgets forslag for elevenes læringsarbeid, og som LO støtter. Grunnskolelærere kan med fordel få bedre innsikt i yrkesfaglige undervisningsmetoder. Samtidig bør det gis økt fleksibilitet i fag- og timefordelingen for å støtte opp om variasjon i undervisningsformer og læringsarenaer.

Styrking av praktisk -estetiske fag er viktig for å heve kompetansen i fagene selv, men kan også gi positive ringvirkninger til læring av andre fag. Evne til å tenke kreativt er en avgjørende kompetanse i de fleste fag og i tillegg godt egnet for å gi motivasjon for læring. Skolen har et ansvar for å utligne og kompensere for elevers ulike kulturelle ballast.

Styrke samarbeidet med arbeidslivet

Med de raske samfunnsendringene vi står overfor, blir det sentralt å styrke kontakten mellom arbeidsliv og skole.

Det kan for eksempel skje gjennom:

- Styrking av pensum. Arbeidslivets rolle i samfunnet må være tema i flere fagområder i læreplanverket. Arbeidslivstemaer må være tydelige og kjente i framtidig læreplanverk. Dette vil styrke relevansen i opplæringen.
- Hospiteringsordninger. Lærere bør i større grad tilbys hospiteringsordninger i arbeidslivet. Og representanter fra arbeidsliv og arbeidslivets organisasjoner bør i større grad enn i dag inviteres inn i skolen.
- Styrket rådgivningstjeneste.

Det er viktig at elevene er godt forberedt på arbeidslivet gjennom å ha god kunnskap om arbeidslivet og dets organisering (den norske modellen). Det kan styrke motivasjonen for læring, og øker elevenes muligheter til senere raskt å kunne tilpasse seg et høyproduktivt arbeidsliv.

LO ser behov for å styrke elevenes kunnskap om yrker, plikter, rettigheter og muligheter så vel som samarbeidsformer, organisasjonenes rolle i samfunns- og arbeidsliv og andre sider ved den norske modellen. Slik informasjon er i dag alt for dårlig dekket, både i læreplaner og i undervisningen.

Den norske modellen med gode velferdsordninger, relativt små lønnsforskjeller mellom lang og kort utdannede og et godt samarbeidsklima mellom arbeidsgivere, arbeidstakere og myndigheter er et fortrinn i en verden preget av usikkerhet og økende konkurranse. Modellen har vært viktig for at det norske arbeidslivet er kjennetegnet av høy sysselsetting, omstillingsevne og produktivitet.

Ungdom bør trenes bedre opp til å forvente at arbeidsgivere skal behandle dem anstendig, med arbeidskontrakt, ryddige forhold og rettferdig lønn. Det vil bygge opp om et velfungerende arbeidsliv som har vært basisen for den høye velferden vi har i dag.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Peggy Hessen Følsvik
(*sign.*)

Stein Reegård

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.